ЗІҐМУНД ФРОЙД УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНА USFU

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва дисципліни	**МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ПІДХОДИ У СУЧАСНІЙ НАУЦІ**	
Викладач (-і)	**КАРАМУШКА ЛЮДМИЛА МИКОЛАЇВНА**	
Контакт викладача	lkarama01@gmail.com	
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)	
Семестр вивчення	IV	
Обсяг дисципліни	Кредитів ЄКТС: Усього годин: Лекцій: Практичних / семінарських занять: Самостійної роботи:	3 90 10 6 74
Форма контролю	**ЗАЛІК**	
Статус дисципліни	Вибіркова	
Мова вивчення	Українська	

АНОТАЦІЯ

Дисципліна орієнтована на формування у здобувачів третього рівня освіти системного бачення сучасної науки як інтегративного простору, де поєднуються методи та концепції різних галузей знань. Вона забезпечує розуміння теоретико-методологічних основ міждисциплінарності, розвиток навичок критичного аналізу та практичного застосування інтегративних підходів у психології та суміжних науках.

Курс спрямований на підготовку аспірантів до роботи в умовах складних наукових викликів, що потребують комплексного підходу, зокрема у сфері психічного здоров'я, соціальних та екологічних проблем, а також у контексті використання цифрових технологій та штучного інтелекту. Особлива увага приділяється розвитку навичок міждисциплінарної комунікації, командної співпраці та створенню власних дослідницьких проектів.

Дисципліна поєднує теоретичні засади, методологічні моделі та практичні кейси, формуючи у здобувачів компетентності, необхідні для проведення сучасних наукових досліджень у психології та суміжних сферах.

МЕТА І ЗАВДАННЯ

Метою курсу є формування системного розуміння сучасної науки як багатовимірного простору, де відбувається інтеграція знань із різних галузей. Дисципліна спрямована на розвиток здатності студентів аналізувати складні проблеми, що виходять за межі однієї науки, та застосовувати міждисциплінарні методи для їх вирішення.

Завдання вивчення дисципліни «Міждисциплінарні підходи у сучасній науці» полягають у формуванні базових концепцій міждисциплінарності та навчитися застосовувати їх у дослідженнях, що виходять за межі однієї науки. Аспіранти мають розвивати навички інтеграції різних методів і підходів для аналізу складних проблем, а також формувати критичне мислення щодо можливостей та обмежень міждисциплінарних досліджень.

У практичному вимірі завдання дисципліни полягають у створенні проектів, що потребують інтеграції знань із різних галузей, та у розвитку комунікації для ефективної співпраці в наукових командах.

Основні завдання:

- Ознайомлення з концепціями – вивчення основних теоретичних підходів до міждисциплінарності, трансдисциплінарності та мультидисциплінарності.
- Формування навичок інтеграції – розвиток уміння поєднувати методи та інструменти різних наук для комплексного аналізу проблем.
- Критичний аналіз – оцінка сильних і слабких сторін міждисциплінарних досліджень, виявлення меж застосування.
- Практичне застосування – розробка проектів та кейсів, що потребують інтеграції знань із різних галузей (психологія, соціологія, біологія, інформатика тощо).
- Розвиток комунікації – формування навичок співпраці у міждисциплінарних командах, використання спільної термінології та методології.
- Формування дослідницької культури – виховання відкритості до нових ідей, гнучкості мислення та готовності до інтеграції різних наукових традицій.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Навчальна дисципліна «Міждисциплінарні підходи у сучасній науці» складається з двох змістовних модулів:

Змістовний модуль 1. Теоретико-методологічні основи міждисциплінарності

Тема 1. Поняття міждисциплінарності та її відмінність від мульти- та трансдисциплінарності.

Міждисциплінарність у сучасній науці розглядається як інтеграція знань і методів із різних галузей для вирішення складних проблем. Вона відрізняється від мультидисциплінарності, де дисципліни співіснують паралельно, та трансдисциплінарності, що виходить за межі традиційних наукових структур. У психології міждисциплінарність дозволяє поєднувати біологічні, соціальні та культурні аспекти для глибшого розуміння психіки.

Тема 2. Філософські засади інтеграції знань у сучасній науці.

Філософія науки формує методологічні основи міждисциплінарних досліджень, визначаючи принципи істини, обґрунтованості та системності. Інтеграція знань ґрунтується на ідеях холізму, конструктивізму та постнекласичної науки. Для психології це означає врахування різних рівнів реальності — від нейробіологічних процесів до соціокультурних контекстів.

Тема 3. Методологічні моделі міждисциплінарних досліджень.

Методологія міждисциплінарних досліджень включає системний підхід, синергетику та мережеві моделі. Вона дозволяє поєднувати кількісні та якісні методи, створюючи комплексні дослідницькі дизайни. У психології такі моделі застосовуються для аналізу багатовимірних явищ, як-от психічне здоров’я чи поведінкові патерни.

Тема 4. Роль психології у міждисциплінарному науковому просторі.

Психологія виступає ключовою дисципліною, що інтегрує знання з біології, медицини, соціології та інформатики. Вона забезпечує розуміння внутрішніх механізмів поведінки та психіки, необхідних для комплексних досліджень. Завдяки цьому психологія стає мостом між гуманітарними та природничими науками.

Тема 5. Критичний аналіз сучасних практик інтеграції знань.

Сучасні практики інтеграції знань мають як переваги, так і обмеження. Вони сприяють створенню нових концепцій, але водночас можуть призводити до методологічних суперечностей. У психології важливо критично оцінювати такі підходи, щоб уникати поверхневого поєднання різних теорій без належної наукової обґрунтованості.

Змістовний модуль 2. Практика та застосування міждисциплінарних підходів

Тема 6. Міждисциплінарні дослідження у сфері психічного здоров'я.

Проблеми психічного здоров'я потребують комплексного аналізу, що включає медичні, соціальні та культурні аспекти. Міждисциплінарні дослідження дозволяють створювати ефективні програми профілактики та лікування. Психологія у цьому контексті взаємодіє з психіатрією, нейронауками та соціальною роботою.

Тема 7. Інтеграція цифрових технологій та штучного інтелекту в психології.

Сучасні цифрові інструменти відкривають нові можливості для психологічних досліджень і практики. Використання штучного інтелекту дозволяє аналізувати великі масиви даних та моделювати поведінкові процеси. Це створює новий рівень міждисциплінарної взаємодії між психологією, інформатикою та когнітивними науками.

Тема 8. Екологічні та соціальні виклики як поле міждисциплінарних досліджень.

Глобальні проблеми, такі як зміна клімату чи соціальні кризи, потребують міждисциплінарного підходу. Психологія досліджує вплив цих викликів на психічне здоров'я та поведінку людей. Інтеграція з екологією, соціологією та економікою дозволяє створювати комплексні стратегії адаптації.

Тема 9. Міждисциплінарна комунікація та співпраця в наукових командах.

Ефективна міждисциплінарна комунікація є ключем до успішних досліджень. Вона передбачає використання спільної термінології та розвиток навичок командної роботи. Для психологів це означає вміння працювати у багатопрофільних командах, де поєднуються різні наукові традиції.

Тема 10. Розробка міждисциплінарних проектів: кейси, приклади та перспективи.

Міждисциплінарні проекти демонструють практичне застосування інтеграції знань. Вони охоплюють сфери від медицини до освіти, створюючи нові моделі вирішення проблем. Для аспірантів психології важливо навчитися розробляти такі проекти, враховуючи як наукові, так і соціальні потреби.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні:

1. Головко А. С. Трансдісциплінарний підхід: теорія всього та штучний інтелект. *Science of the 21st century*, Paris, 2024.
2. Дикий О. В., Ульянова Г. О., Кібік О. М. Роль міждисциплінарних підходів у сучасній науці. *Інклюзивна економіка*, 2025. DOI: https://doi.org/10.32782/inclusive_economics.9-6.
3. Левицька О. Стратегування соціоекологічного розвитку Карпатського регіону України. *Економіка та суспільство*, 2021. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-33-28.
4. Павлов О. І. Міждисциплінарні зв'язки економічної науки: світова та українська практика. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*, 2022. DOI: https://doi.org/10.32782/easterneurope.35-4.
5. Чайка Я. М. Трансдисциплінарність інтеграційних процесів у науці. *Академічні візії*, 2022. DOI: http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.5958409.

6. Чорний О. Можливості активізації міждисциплінарних досліджень в Україні: теоретичний огляд. *Вісник Львівського університету. Серія філософські науки*, 2020. DOI: http://dx.doi.org/10.30970/PHS.2020.25-26.11.
7. Boon M., Van Baalen S. Epistemology for interdisciplinary research. *Eur J Philos Sci*, 2019, №9(1). DOI: https://doi.org/10.1007/s13194-018-0242-4.
8. Morgan S. The Effect of Team Communication Behaviors on Interdisciplinary Teams. *Informing Science Journal*, 2021. DOI: https://doi.org/10.28945/4857.
9. Salmela M., Vienni-Baptista B., Cheas K. Towards the Recognition of Interdisciplinary Researchers. *Minerva*, 2025. DOI: https://doi.org/10.1007/s11024-025-09578-y.
10. Tobi H., Kampen J.K. Research design: methodology for interdisciplinary framework. *Qual Quant*, 2018. DOI: https://doi.org/10.1007/s11135-017-0513-8.

Додаткові:

1. Герасименко Ю. С., Грибовська Ю. М. Соціально-освітні домінанти професійної підготовки. Біла Церква, 2025.
2. Крамаренко С. С. Курс лекцій для здобувачів третього рівня освіти. Миколаївський нац. аграрний університет, 2024.
3. Чайка Я. М. Інтеграційні процеси у сучасній науці. *Академічні візії*, 2022.
4. Boon M. Philosophical paradigms of science. *Eur J Philos Sci*, 2019.
5. Caroline S. Approaches to measuring interdisciplinary research. *Journal of Informetrics*, 2011.
6. Komelina O. V. Стратегічні пріоритети розвитку наукового потенціалу ЗВО України. *Матеріали конференції*, Біла Церква, 2025.
7. Kompaniets V. V. Ekonomichna psykholohiia ta povedinkova ekonomika. *Вісник економіки транспорту і промисловості*, 2025. DOI: https://doi.org/10.18664/btie.89.330752.
8. Morgan S., Caroline S. Team productivity in interdisciplinary research. *Informing Science Journal*, 2021.
9. Sukhomlynova O., Rembach O., Kovalchuk Y. Implementing interdisciplinary methods in education. *IRBNMU Repository*, 2024.
10. Vienni-Baptista B. Interdisciplinary education in Europe. *Educational Review*, 2023.

Інформаційні ресурси:

1. Репозитарій НМУ ім. О. О. Богомольця: http://ir.librarynmu.com/handle/123456789/14155
2. Державна наукова установа «Книжкова палата України»: http://www.ukrbook.net
3. Digital Administrative Services in Ukraine: https://uastrat.com/wp-content/uploads/2024/02/digital-administrative-services-in-ukraine-2023.pdf
4. https://uastrat.com (Українська стратегія цифрових послуг)
5. https://inclusiveeconomics.org (Інклюзивна економіка)

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Підсумковою формою контролю з освітнього компонента є **залік**, який виставляється за результатами роботи здобувача освіти протягом семестру на основі загальної суми набраних балів. Окремий підсумковий контрольний захід для отримання заліку не передбачається.

Поточне оцінювання здійснюється за результатами роботи на практичних/семінарських заняттях, виконання самостійних, індивідуальних та інших передбачених програмою завдань. Максимальна кількість балів за окреме заняття або інший вид роботи виставляється за умови повного і правильного виконання завдань, ґрунтовного володіння матеріалом, розуміння основних понять і закономірностей теми, здатності аргументовано висловлювати власну позицію, застосовувати набуті знання та формулювати обґрунтовані висновки.

У разі неповного виконання завдань, наявності змістових помилок, недостатньої аргументованості відповідей або часткового володіння навчальним матеріалом кількість балів

зменшується відповідно до рівня виконання роботи. Підсумкова оцінка за освітній компонент визначається як сума балів, отриманих здобувачем освіти протягом семестру за всі передбачені види навчальної роботи.

ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ КУРСУ

Вивчення курсу ґрунтується на принципах академічної доброчесності, професійної відповідальності, самостійності, взаємної поваги та інтелектуальної відкритості.

Академічна залученість. Очікується систематична підготовка до занять, опрацювання рекомендованих джерел, активна участь у дискусіях, практичній та аналітичній роботі.

Самостійність. Здобувач освіти несе відповідальність за власну освітню траєкторію, своєчасне опрацювання матеріалів курсу та надолуження пропущених тем.

Академічна доброчесність. Неприпустимими є плагіат, фабрикація і фальсифікація даних, списування, несанкціоноване використання чужих матеріалів та інші форми академічної недоброчесності.

Академічна комунікація. Взаємодія в межах курсу має відповідати стандартам професійної етики: аргументованість позицій, коректність дискусії, повага до альтернативних поглядів і відповідальне використання професійної термінології.

Конфіденційність та етика. Під час аналізу клінічних, консультативних, дослідницьких або інших професійних випадків обов’язковим є дотримання принципів конфіденційності, захисту персональних даних і професійної етики.

Використання цифрових та ШІ-інструментів. Цифрові сервіси та інструменти штучного інтелекту можуть використовуватися як допоміжні засоби навчання за умови збереження авторства, академічної самостійності, критичної перевірки отриманих результатів і дотримання вимог академічної доброчесності.

Професійний стандарт. У межах курсу підтримується культура, наближена до професійного та наукового середовища: точність формулювань, доказовість тверджень, критичне мислення, відповідальність за власні висновки та повага до стандартів психологічної науки і практики.